

[Na kyjevské výstavě Zpívám, tedy jsem nechyběly ani exponáty ze Slovanské knihovny](#) **[1]**

Autor:

- [LYONS KINDLEROVÁ, Rita](#) [2]

Číslo:

- [2023, ročník 32, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Kolektivní členové informují](#) [4]

Klíčová slova:

- [Národní knihovna ČR](#) [5], [Ukrajina](#) [6]

Region:

- [01 Praha](#) [7]

Mezi 21. prosincem 2022 a 31. lednem 2023 proběhla v kyjevském Muzeu významných osobností ukrajinské kultury unikátní výstava nazvaná Zpívám, tedy jsem, jejímž cílem bylo představit málo známá fakta o ukrajinské a světově proslulé vánoční písni [Ščedryk](#) [8]. Koledu zkomponoval skladatel [Mykola Leontovyč](#) [9] (1877–1921) a ve světě se proslavila pod anglickým názvem Carol of the Bells. Vznik a šíření písně je příkladem hudební diplomacie Ukrajinské lidové republiky (1918–1921), kdy se [Symon Petljura](#) [10], hlava tohoto státu, rozhodl propagovat ukrajinskou suverenitu v zahraničí prostřednictvím kultury, konkrétně zpěvem.

Do zahraničí byla vyslána tzv. Republikánská (republiková) kapela, pěvecký sbor vedený dirigentem, skladatelem a muzikologem [Oleksandrem Košycem](#) [11] (1875–1944).

Oficiální portrét Oleksandra Košyce zhotovený pravděpodobně v roce 1919 (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-O-1007)

Své světové turné zahájila kapela v Československu roku 1919. Koncerty konané v Praze a dalších velkých i menších městech, jejichž vyvrcholením bývala právě píseň Ščedryk, se setkaly s vřelým ohlasem a zaznamenaly obrovský úspěch.

The image shows a vintage program card for a concert by the Ukrainian Republican Chorus. The card is framed with a decorative border. At the top, it reads "UKRAJINSKÝ REPUBLIKÁNSKÝ PĚVECKÝ SBOR" followed by "(75 PĚVCŮ A PĚVKYŇ)". Below this, the names of the conductors and other personnel are listed in two columns. In the center is a stylized logo of a trident. At the bottom, the concert details are provided, including the location (Smetanova síň Obecního domu) and the dates (14th, 15th, and 17th of May 1919). The price of the program is listed as "Cena pořadu K 2.—". A small logo with the letters "NK" is visible in the bottom right corner of the card.

UKRAJINSKÝ REPUBLIKÁNSKÝ PĚVECKÝ SBOR
(75 PĚVCŮ A PĚVKYŇ)

I. DIRIGENT
ALEXANDER KOŠYČ

II. DIRIGENT
PLATONIDA ŠČUROVSKÁ

ADMINISTRÁTOR
SĚRHIJ TRUCHLYJ

SOLISTA
A. NOSALEVYČ
(baryton)

PROFESSOR ZPĚVE
HRYHORIJ TUČAPSKYJ

P R A H A

SMETANOVA SÍŇ
OBECNÍHO DOMU **KONCERTY** ZAČÁTEK O 7.
HODINĚ VEČERNÍ
VE STŘEDU 14., VE ČTVRTEK 15. A V SOBOTU 17. KVĚTNA 1919

Cena pořadu K 2.—.

[13]

První strana programu koncertu, který se uskutečnil ve dnech 14.-16. května 1919 ve Smetanově síni Obecního domu (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-UEP-18-1)

Následovaly další státy Evropy, ale také USA a Jižní Amerika. Uskupení pokračovalo v činnosti i poté, co byl první novodobý ukrajinský stát rozmetán bolševiky. Obětí bolševického teroru se mezi jinými stal i Mykola Leontovyč. Většina členů sboru se rozhodla na Ukrajinu nevrátit a zůstat v exilu (včetně mistra Košyce).

[14]

Skupinová fotografie Ukrajinské republikánské kapely zhotovená v Praze v roce 1920. Sedící v první řadě uprostřed Oleksander Košyc (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-O-1052)

Na kyjevské výstavě byl kromě jiného formou kopií představen výběr z plakátů ze světového turné kapely, které se nacházejí ve fondu [Slovanské knihovny](#) [15]. Jejich soubor je zdigitalizován a přístupný veřejnosti na portálu eSbirky.cz [16].

QUEEN'S HALL

LANGHAM PLACE, W.

Sole Lessees

Messrs. CHAPPELL & Co., Ltd.

TUESDAY, FEB. 17th at 3
WEDNESDAY, FEB. 18th at 8.15
MONDAY, FEB. 23rd at 3
THURSDAY, FEB. 26th at 3

UKRAINIAN NATIONAL CHOIR

CONDUCTOR - M. A. KOSHITZ
Assistant Conductor - Miss P. SHCHOUROWSKA
Vocal Instructor - M. G. TOUCHAPSKY
Administrator - M. N. TCHAIKOWSKY

During the Interval Lantern Pictures, representing
Ukrainian Life will be shown with short explanations
by **L. P. RASTORGOUEFF**

TICKETS (including Tax)

Stalls 12s., 8s. 6d. & 5s. 9d.
Unreserved Balcony 3s.

Grand Circle 8s. 6d. & 5s. 9d.
Unreserved Area 1s. 3d.

May be obtained at the Box Office, QUEEN'S HALL, usual Agents and Libraries, and

Tel. Gerrard 5564.

L. G. SHARPE, 61, Regent Street, W.1.

[17]

Plakát informující o sérii koncertů Ukrajinské republikánské kapely v únoru 1920 v londýnské Queen's Hall (zdroj: Slovanská knihovna, Speciální sbírky: T-UEP-18-2021)

Další významnou památkou na Ukrajinskou republikánskou kapelu, kterou vlastní Slovanská knihovna, je Pamětní kniha (Pamjatna knyžka), tedy podpisová kniha, kterou sbor vozil s sebou a kam se podepisovali a zapisovali své dojmy návštěvníci koncertů během celého turné. Nalezneme v ní nadšené záznamy jak od předních českých osobností, tak od světových státníků, politiků, vědců aj. (např. od Isadory Duncan nebo belgické královny Elisabeth). Rovněž tento cenný dokument byl zdigitalizován a je [přístupný v digitální knihovně Manuscriptorium](#) [18].

Jak plakáty, tak Pamětní kniha a další archiválie týkající se Ukrajinské republikánské kapely uložené ve Slovanské knihovně tvořily původně součást sbírky Muzea osvobozenického boje Ukrajiny v Praze. Jelikož budovu muzea na konci druhé světové války těžce poškodil spojenecký nálet, byla část sbírky přesunuta do Klementina, kde zůstala i po definitivním zrušení muzea v roce 1948 a posléze přešla do Slovanské knihovny.

Společně s výstavou vznikl dokumentární film Ščedryk proti „ruskému světu“ (Ščedryk proty „ruskoho mira“), v němž vystupují i čeští specialisté na dané téma (ukrajinistka Rita Lyons Kindlerová ze Slovanské knihovny a brněnský muzikolog a ukrajinista Petr Kalina). Film je [volně přístupný](#) [19] i s anglickými titulky:

Část filmu (od [času 1:12:00](#) [20]) se týká i přímo Klementina.

Do konce ledna 2023, tedy do posledního dne konání výstavy, ho jen na internetu zhlédlo již téměř půl milionu diváků.

Součinnost Slovanské knihovny s tvůrci výstavy a filmu má již několikaletou tradici. Autorka výstavy Tina Peresuňko z Leontovyčova institutu v Kyjevě se Slovanskou knihovnou spolupracovala například při přípravě výpravné monografie nazvané [100 let kulturní diplomacie Ukrajiny](#) [21] (*100 rokov kul'turnoji dyplomaciji Ukrajinji: do 100-riččja svitovoho triumfu "Ščedryka" = do 100-riččja svitovyh hastrolej ukrajins'koji respublikans'koji kapely pid orudoju Oleksandra Koščycja ta pid patronatom Symona Petljury*. Kyjiv: Vydavnyctvo "ArtEk", 2018).

Koleda Ščedryk se dočkala přinejmenším 150 úprav v nejrůznějších hudebních stylech, od klasického zpěvu, přes jazz po rock či pop, zazněla i ve známém filmu Sám doma. Pro zájemce uvádíme prozatím nejstarší nalezenou nahrávku koledy Ščedryk zachycenou v New Yorku v roce 1922:

Ve videu (v [čase 0:28](#) [22]) lze také vidět jednu z fotografií sboristů, která vznikla roku 1920 v Praze.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/na-kyjevske-vystave-zpivam-tedy-jsem-nechybely>

Odkazy

[1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/na-kyjevske-vystave-zpivam-tedy-jsem-nechybely>

[2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/lyons-kindlerova-rita>

[3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1>

[4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/kolektivni-clenove-informuji>

[5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/narodni-knihovna-cr>

[6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ukrajina>

[7] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/regiony/01-praha>

- [8] <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C4%8Dedryk>
- [9] https://cs.wikipedia.org/wiki/Mykola_Leontovy%C4%8D
- [10] https://cs.wikipedia.org/wiki/Symon_Petljura
- [11] https://cs.wikipedia.org/wiki/Olexandr_Ko%C5%A1yc
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova1.jpg>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova3.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova2.jpg>
- [15] <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna>
- [16] <https://www.esbirky.cz/hledat/skupina/44693513>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1021/kindlerova4.jpg>
- [18] https://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCRSKTA2558U9440_3YVU835-cs
- [19] <https://youtu.be/OjQr-IP3Qsk>
- [20] <https://youtu.be/OjQr-IP3Qsk?si=L9gghjWg-OgUgrbi&t=4320>
- [21] https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000615219&local_base=SLK
- [22] <https://youtu.be/lXQ15PyKM-M?si=w0phAuAYrml1R862>